

Demokratija

“najbesmislenija riječ u svijetu javnih poslova?”

Definisanje demokratije

- ▶ *Demos, kratos* - vladavina naroda
 - ▶ Sistem vladavine siromašnih i marginalnih
 - ▶ Oblik demokratije gdje narod vlada direktno
 - ▶ Društvo zasnovano na jednakom šansama, a ne privilegijama
 - ▶ Sistem socijalne preraspodjele radi smanjivanja razlika
 - ▶ Vladavina većine
 - ▶ Sistem zaštite prava manjina od većine
 - ▶ Sredstvo za zauzimanje javnih položaja
 - ▶ Sredstvo za zaštitu interesa naroda

Definisanje demokratije

- ▶ *Demos, kratos* - vladavina naroda
- ▶ Tri kriterija:
 - ▶ Ko je “narod”?
 - ▶ Na koji način vlada?
 - ▶ Koje su granice vladavine naroda?

Šta je narod?

- ▶ Klasični ideal
- ▶ Cenzusi (imovinski, pismenosti, pol...)
- ▶ Pravo glasa
- ▶ Politička jednakost (liberalno-demokratsko i socijalističko shvatanje)

Ženska i muška perspektiva

Svi ljudi koji su živjeli na teritoriji polisa Atine

Biračko pravo

Zemlja	Muškarci	Žene
ALBANIJA	1921.	1945.
ANDORA	1933.	1970.
AUSTRIJA	1907.	1918.
BELGIJA	1893/1919.*	1948.
BJELORUSIJA	1917/1990.**	1917/1990.
B I H	1945/1990.**	1945/1990.
BUGARSKA	1879.	1945.
CRNA GORA	1945/1990.**	1945/1990.
ČEŠKA	1920/1992.**	1920/1992.
DANSKA	1915/1918.*	1918.
ESTONIJA	1918/1990.**	1918/1990.
FINSKA	1906.	1906.
FRANCUSKA	1848.	1944.
GRČKA	1877.	1952.
HOLANDIJA	1917.	1919.
HRVATSKA	1945/1990.**	1945/1990.
IRSKA	1918/1922.*	1918/1922.
ISLAND	1915.	1915.
ITALIJA	1912.	1946.
KIPAR	1959.	1959.
LATVIJA	1918/1990.**	1990.
LIHTENŠTAJN	1921.	1984.

LITVANIJA	1921/1990.**	1921/1990.
LUKSEMBURG	1919.	1919.
MAĐARSKA	1919.	1919.
MAKEDONIJA	1945/1990.**	1945/1990.
MALTA	1945.	1947.
MOLDAVIJA	1917/1990.**	1917/1990.
MONAKO	1910.	1960.
NORVEŠA	1897.	1913.
NJEMAČA	1869/1871.*	1919.
POLJSKA	1918.	1918.
PORTUGALIJA	1911.	1974.
RUMUNIJA	1917.	1946.
RUSIJA	1917/1990.**	1917/1990.
SAN MARINO	1909.	1960.
SLOVAČKA	1920/1992.**	1920/1992.
SLOVENIJA	1945/1990.**	1945/1990.
SRBIJA	1945/1990.**	1945/1990.
ŠPANIJA	1869/1907.	1869/1931.
ŠVEDSKA	1921.	1921.
ŠVAJCARSKA	1848/1919.*	1971.
TURSKA	1923.	1934.
UKRAJINA	1917/1990.**	1917/1990.
V.BRITANIJA	1918.	1928.

Na koji način narod vlada

- **Neposredna - direktna - demokratija:**
 - Kontrola građana
 - Političko obrazovanje
 - Javnost
 - Legitimnost vladavine
 - Plebiscitarna demokratija, totalitarna demokratija, radikalna demokratija
- **Oblik: referendum**

- **Posredna - predstavnička - demokratija:**
 - Praktično
 - Oslobađa tereta donošenja odluka
 - Vlast onima koji su sposobniji
 - Kompromis, stabilnost
- **Oblik: izbori**

Oblici demokratije:

- ▶ Liberalna demokratija
- ▶ Klasična demokratija (Platon)
 - ▶ Savremeni oblici i novi demokratski eksperimenti
- ▶ Protektivna demokratija (Lok, Hobs)
 - ▶ *Quis custodiet custodes?*
 - ▶ Pristanak
- ▶ Razvojna demokratija (Ruso, Mil)
 - ▶ Participativna demokratija, opšta volja, pluralni votum
- ▶ Narodna demokratija (Marks, Lenjin)
 - ▶ Politička demokratija privid, ako nema ekonomske
 - ▶ Partija - avangarda radničke klase

Liberalna demokratija

- Posredni i predstavnički oblik demokratije
- Osnov - takmičenje i mogućnost izbora
- Jasna razlika između države i civilnog društva
- Privatna svojina
- Demokratizacija - prelazak iz autoritarizma u liberalnu demokratiju:
 - Pad režima, gubitak legitimiteta
 - Stvaranje novih liberalno demokratskih struktura
 - Konsolidacija - “jedina igra u gradu”
- Kontraverzan pojam

Pet pogleda na liberalnu demokratiju:

- Pluralizam (raspodjela političke moći, federalisti, dvodomnost)
- Elitizam (Moska, Pareto, Mihels, R. Mils, Dauns)
 - Model elite moći - jedna elita
 - Gvozdeni zakon oligarhije
 - Model kompetitivnih elita
- Korporativizam (povezanost države sa organizovanim interesnim grupama)
- Nova desnica (zaštita od vlade, inače iluzija)
- Marksizam (analiza klasa, savremeni kritičari za sporiji prelaz)